

Leren en beleven: metamorfose van een bouwvakker

Als je een glijvlucht zou maken door de zee-lucht vanaf de vuurtoren van Ameland richting de vaste wal van Friesland, dan zag je beneden je het unieke Waddengebied, dat al enkele jaren op de Werelderfgoedlijst van Unesco staat. Bij laag water glinstert het slik als zilver in het zonlicht en zwermen er ontelbare vogels, die hier hun voedsel vinden. Dan komen de uitgestrekte kwelders, die nog slechts enkele keren per jaar onder water lopen, en daarna doemt de pas verhoogde zeedijk op, die ons de komende honderd jaar tegen hoog water moet beschermen.

Auteur: Jaap de Jong

Deze zeedijk noemt men de *waker*; daarachter ligt het polderlandschap met akkerbouw in een patroon van strakke lijnen van sloten, als was het met een liniaal getrokken. Wat lintbebouwing zien we op de volgende zeedijk, de *gaper*, en we zien steeds meer statige boerderijen verschijnen, dicht omgroeid met scheefgewaaide bomen. De rechte lijnen blijven; misschien benadrukken ze wel de werklust in deze regio. Dan komen we op volgende zeedijk, de *slaper*, waar de kerktorens aangeven dat hier de eerste dorpen verschenen rond 1600. We glijden verder en passeren de *Blikvaart*, die voor velen een hard gelag was tijdens een Elfstedentocht. Een tocht die waarschijnlijk nooit meer zal worden verreden vanwege de te zachte winters – de laatste was in 1997. Vlak achter de Blikvaart, nog voor de Froubuurtstermolen, schittert een kassencomplex in de lage middagzon, en dat is de bestemming van deze reis.

Kassen

Binnen heerst er een aangename temperatuur en voel je de wind niet meer. Je hoort het zacht sissende geluid van de bedruppeling en het gezoem van bijen en hommels, die de bloemen van Thaise aubergine, tomaten en kousenband bestuiven. Achter deze gewassen, die geteeld

Het streven is soorten te kweken die een groot positief effect op de biodiversiteit hebben

worden door Thai, gloort een containerveld met spullen die in potten geteeld worden. We zien onder andere soorten als *Metasequoia glyptostroboides* en *Ostrya carpinifolia*. Het kassencomplex van een kleine hectare groot is nog van de voormalige Friesespil Boomkwekerij, die acht jaar geleden door Batouwe boomkwekerijen is overgenomen. De kassen worden nu verhuurd voor de teelt van Thaise groenten en voor zaadteelt van enkele groentegewassen. Ook Durk Metzlar is hier neergestreken met zijn bedrijf Waddengroen. Hij is hier vorig jaar met de teelt van laanboomspullen begonnen.

In de bouw

Durk Metzlar (1987) heeft altijd in de bouw gewerkt. Hij schoolde zich later om tot vastgoedmanager met de opleiding technische bedrijfskunde en kwam na een aantal werkgevers in de bouw uiteindelijk terecht bij de woningcorporatie WoonFriesland. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan en je hele leven voor een baas werken is ook geen uitdaging, vond Metzlar. De belofte van baanzekerheid liet hij achter zich en hij omarmde zijn passie voor het kweken van bomen, een rijkdom die in loonstrookjes niet te meten is. Bovendien is de wereld van tegels, badkamers en beton fysiek nogal anders dan die tussen

de planten en de potgrond. Als vakantiewerker had Durk al regelmatig in kassen gewerkt en in zijn kennissenkring waren mensen die al langer als zelfstandig hovenier werkzaam waren. Hun verhalen stimuleerden hem om de stap te zetten. Toen er twee jaar geleden in de buurt kasruimte beschikbaar bleek te zijn waar hij kon beginnen, zette Metzlar die stap dan ook, onder het motto: nu moet het, anders hoeft het niet meer. De baas zag hem een aantal dagen per week minder en was hij voortaan vaak te vinden in de kassen te Vrouwenparochie.

Uitdaging: welk sortiment?

Een veilige manier om te beginnen, was verdergaan met het sortiment waarmee de Friesespil groot was geworden. Achteraf bleek het niet gemakkelijk om dit bij elkaar te krijgen, want in de markt was schaarste en vele leveranciers waren al uitverkocht. Dit was een onverwachte uitdaging. Uiteindelijk lukte het toch om een twintigtal soorten te verzamelen en op te kweken die niet al te gangbaar waren, maar waarvan toch verondersteld werd dat ze goed in de markt liggen – en dat bleek te kloppen. Eigenlijk gaat het om specifiek sortiment van minder voorkomende bomen, zeg maar een nichemarkt voor gespecialiseerde laanboomkwekers als aanvulling op hun gangbare pakket.

Biodiversiteit en herfstkleuren

De teelt van *Broussonetia papyrifera* en *Idesia polycarpa*, maar ook van *Cladrastis kentukea* en *Ginkgo biloba* leverde het afgelopen seizoen prachtige spullen op, waarvan er op VarB nog kleine aantallen zijn te vinden. Voor het komende seizoen is het aantal vierkante meters kasoppervlak verdubbeld en er is een containerveld bij gekomen, met soorten als *Morus nigra* en *Heptacodium miconioides*. Het streven is soorten te kweken die een groot positief effect op de biodiversiteit hebben, in dit geval bloeiende bomen die de dracht van bijen en andere insecten bevorderen, maar ook bomen die na de bloei vruchten of noten voor vogels serveren. Een ander aspect van de sortimentskeuze dat Metzlar nog wat onderbelicht lijkt, zou de herfstverkleuring van de volwassen bomen kunnen zijn. Er zijn veel bomen die onder de juiste omstandigheden in de nazomer een schitterende herfsttooi aannemen, in de cyclus van het leven dat eindigt en opnieuw begint.

Biologisch

In principe moet de spillenteelt in de kas biologisch kunnen zijn en dat is het afgelopen

seizoen goed gelukt. Vooral als het gaat om spintbestrijding moet je streng signaleren. Je kunt bijvoorbeeld werken met signaalplaten. Je moet er alert op zijn dat een geringe spintaan-tasting al snel tot een uitbraak kan leiden, dus is het heel verstandig om vroegtijdig roofmijten in te zetten. Ook is er al ervaring opgedaan met de bestrijding van taxuskever. Met aaltjes bleek dat uitstekend biologisch te doen: alle planten staan aan de bedruppeling en de pomp zuigt de aaltjes mee aan. Lastig wordt het, als het binnengekomen zaad van *Quercus biochlor* bij het weken voorafgaand aan het zaaien blijkt uit te puilen van de witte snuitkever, die uit de kleine gaatjes van de eikels kruipt. Dat kan meteen de klike in. Zelf wat oefenen met zaaien is de gemakkelijkste manier om aan de vermeerdering van bomen te beginnen, én fascinerend om te doen. Het is 'leren en beleven'; misschien komen daar in de toekomst het stekken en enten nog bij als Metzlar die methoden onder de knie krijgt.

GrootGroen

De ervaring van Metzlar met de boomkwekerij in Nederland kreeg zijn contouren op de vakbeurs in Zundert, afgelopen oktober. Die ervaringen zijn wel anders dan die in de bouw: traditioneler, maar ook eerlijker en oprechter. Metzlar's motto is: zoek de klant die bij je past. En dat blijkt te lukken. Degenen die hij sprak nadat ze zijn voorraadlijst hadden gekregen en die zeiden dat ze ernaar zouden kijken, hadden dat ook werkelijk gedaan en even later een order geplaast. Wat betreft leveranciers van teeltbenodigdheden, zoals stokken, potten en potgrond, is het even uitzoeken welke het beste bij je past. Dan blijkt dat je in de kop van Friesland ver weg van een teeltcentrum zit. De dag is om; het is donker geworden. De lichtbundels van de vuurtoren doorboren de duisternis en weerkaatsen in het glas van de kassen. Net als het kweken van bomen is dit van een aangename schoonheid in deze hoek van de wereld, zo vlak onder de Wadden.

